

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Behovet for årligt optag på pastoralseminarierne

FOLKEKIRKEN

SKT. MARKUS KIRKEPLADS 1, 1. • DK-8000 AARHUS C • +45 5858 3000 • FUV@KM.DK • WWW.FKUV.DK
EAN.NR. 5798 000 84 23 42 • CVR.NR. 25 96 18 38

Indhold

Formål.....	1
Resumé	3
Optag til bacheloruddannelsen i teologi.....	4
Bachelorproduktion.....	5
Kandidatproduktion.....	8
Optag på pastoralseminarierne.....	9
Optag på pastoralseminarierne set i forhold til kandidatproduktionen.....	11
Beskæftigelse i Folkekirken	13
Konklusion – behovet for optag på pastoralseminarierne.....	17

Formål

I brev fra Kirkeministeriet af 10. marts 2015 (brevet kan læses på s. 2) blev Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter anmodet om at indhente og fremlægge nøgletal for behovet for årligt optag på pastoralseminarierne.

Bevæggrunden for anmodningen var ifølge brevet, at "[b]iskopperne finder de seneste års faldende optag på teologistudiet bekymrende. Allerede i dag opleves der flere steder udfordringer med at rekruttere kvalificerede kandidater til præstestillinger."

Hermed rejses følgende fire problemstillinger:

1. Hvordan er universiteternes kandidatproduktion set i forhold til de kommende års behov for kvalificerede ansøgere til præstestillinger i folkekirken?
2. I hvilken grad søger kandidaterne optagelse på pastoralseminarierne? Er der med andre ord en direkte sammenhæng mellem universiteternes kandidatproduktion og antallet af ansøgere til præstestillingerne efter endt pastoralseminarium, eller vælger en faldende eller stigende andel af de teologiske kandidater at søge job uden for folkekirken?
3. Hvis det sidstnævnte er tilfældet, har dette så sammenhæng med, at ledige præstestillinger opleves som mindre attraktive for de teologiske kandidater set i forhold til jobmulighederne på det øvrige arbejdsmarked, der er tilgængeligt for teologer?
4. Hvis den samlede konklusion er, at universiteternes kandidatproduktion er for lille set i forhold til de kommende års behov for ansøgere til præstestillinger (jf. pkt. 1) – evt. fordi en del af kandidaterne ikke går efter et job i folkekirken og derfor ikke søger optagelse på et af pastoralseminarierne – vil det være relevant at se på rammevilkårene for denne kandidatproduktion, hvorunder bl.a. hører fremdriftsreformen og den indførelse af dimensionering af de teologiske uddannelser, der har fundet sted med virkning fra 2015.

Denne rapport vil – med inspiration fra TrendEducs undersøgelse fra 2008 "*Teologernes uddannelsesadfærd og arbejdsmarked – og en fremskrivning*" – fremlægge relevante tal til belysning af punkt 1 og 2, hvorimod den ikke analyserer de bredere problemstillinger, der er indeholdt i punkt 3 og 4. Disse to punkter er taget med for at markere det bredere sæt af problemstillinger, som hører til det felt, som rapporten bevæger sig ind i. Rapporten tager form af en fremlæggelse af empiriske data vedrørende optag og kandidatproduktion på teologiuddannelsen samt optag på pastoralseminarierne og forsøger herudfra at belyse rekrutteringssituationen.

De foreliggende data er indhentet fra stifterne, Københavns og Aarhus Universitet, Den danske Præsteforening samt fra Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter.

Rapporten kan tænkes at danne grundlag for en større rapport, der blandt andet vil forholde sig til, hvor teologiske kandidater bliver ansat, hvis de ikke bliver præster samt give grundlag for at drøfte, om der kan forventes at blive mangel på teologiske kandidater, som fremskrivningen i TrendEducs rapport pegede mod.

På vegne af Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Birgitte Graakjær Hjort, Center- og afdelingsleder, Aarhus sep. 2015

Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

FUV@km.dk

Anmodning om at foretage undersøgelse

Biskopperne finder de seneste års faldende optag på teologistudiet bekymrende. Allerede i dag opleves der flere steder udfordringer med at rekruttere kvalificerede kandidater til præstestillinger. Dertil kommer planerne om øget brug af dimensionering på universiteterne, som er med til at forstærke biskoppernes bekymringer for det fremtidige rekrutteringsgrundlag.

På denne baggrund blev det på et møde mellem biskopperne og ministeriet aftalt, at man med inspiration fra TrendEds undersøgelse fra 2008 *"Teologernes uddannelsesadfærd og arbejdsmarked - og en fremskrivning"* gennemfører en undersøgelse af, hvor stort behovet for det årlige optag på pastoralseminarierne egentligt er.

FUV anmodes om at forestå denne undersøgelse i tæt dialog med biskopperne repræsenteret ved Peter Skov-Jakobsen og Peter Fischer-Møller, da der allerede foreligger visse oplysninger.

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

www.km.dk

Telefon 3392 3390

Telefax 3392 3913

e-post km@km.dk

Dokument nr.: 23214/15

Dette dokumentnr. bedes oplyst ved henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 10. marts 2015

Kønsmæssig opgørelse over antal teologistuderende

Da Kirkeministeriet er forpligtet til at monitorere udviklingen i kønsfordelingen blandt mandlige og kvindelige teologistuderende og præster, bedes undersøgelsen i lighed med undersøgelsen fra 2008 også indeholde en opgørelse over følgende:

- Antal optagne på teologistudiet fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført bacheloruddannelsen i teologi fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført kandidatuddannelsen i teologi fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder
- Antal som har gennemført pastoralseminariet fra 2007 og frem til i dag - fordelt på mænd og kvinder.

Med venlig hilsen

Marlene Dupont

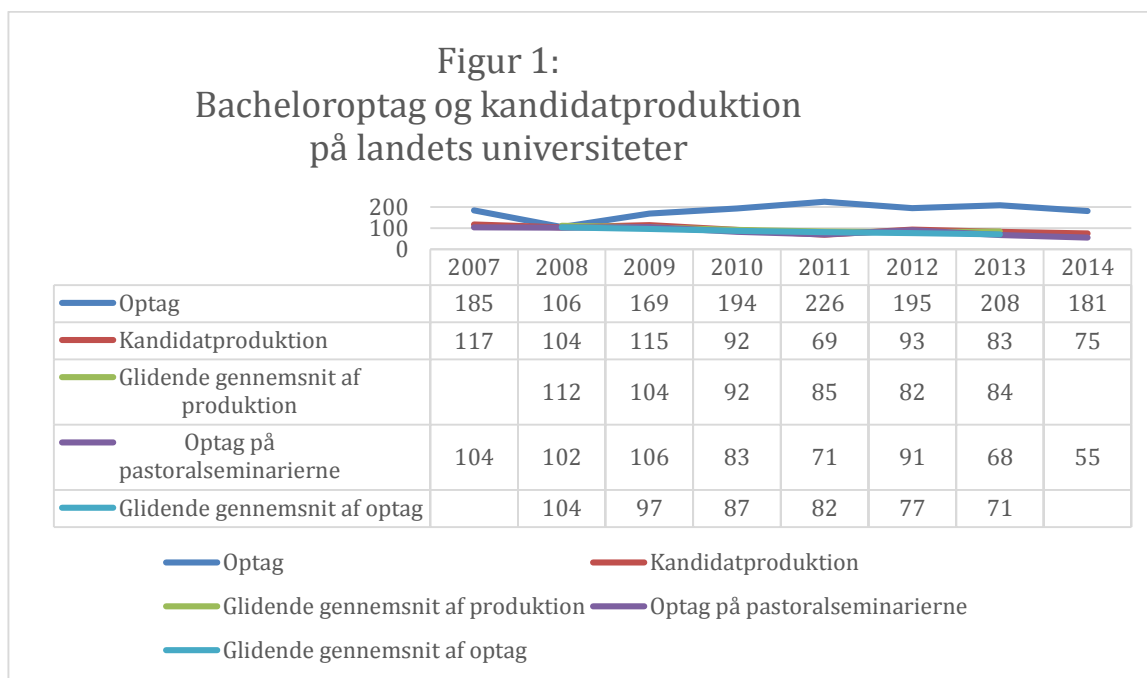
fuldmægtig

Resumé

Figur 1 vil i hovedtræk præsentere udvalgte nøgletal. Figuren viser samlet optag på bacheloruddannelsen i teologi ved hhv. Københavns og Aarhus Universitet, ligesom de enkelte års kandidatproduktion er vist ved de to universiteter¹. Den violette linje viser det samlede årlige optag på pastoralseminarierne i Danmark.

*Kilde: Data fra figur 2, 8 og 11 i indeværende rapport
Note: Det glidende gennemsnit er beregnet over tre år*

Optaget ved universiteterne ligger med en markant undtagelse i 2008 mellem 181 og 226. Med hensyn til antal producerede kandidater er det fristende at sammenligne udviklingen fra det første år til det sidste, men da der er tale om betydelige udsving, er det mere retvisende at sammenligne den gennemsnitlige produktion for de tre første år med den gennemsnitlige produktion for de tre sidste år, hvilket giver et fald fra 112 til 84, dvs. 25 %, jf. tallene for den grønne linje, der viser det glidende gennemsnit. Selvom graferne ikke følger de enkelte studieårgange, afspejler tallene overordnet set en forskel mellem antallet af optagne på studiet og antallet af færdiguddannede kandidater.

En tilsvarende beregning af de glidende gennemsnit for det årlige optag på pastoralseminarierne viser et fald på 32% fra gennemsnittet af de tre første år til gennemsnittet af de tre sidste. Som graferne viser, følger optaget på pastoralseminarierne nogenlunde kandidatproduktionen, selvom et større skel anes i årene 2012-2014. Dette større skel er naturligvis interessant set i lyset af problemstilling nr. 2, jf. side 1.

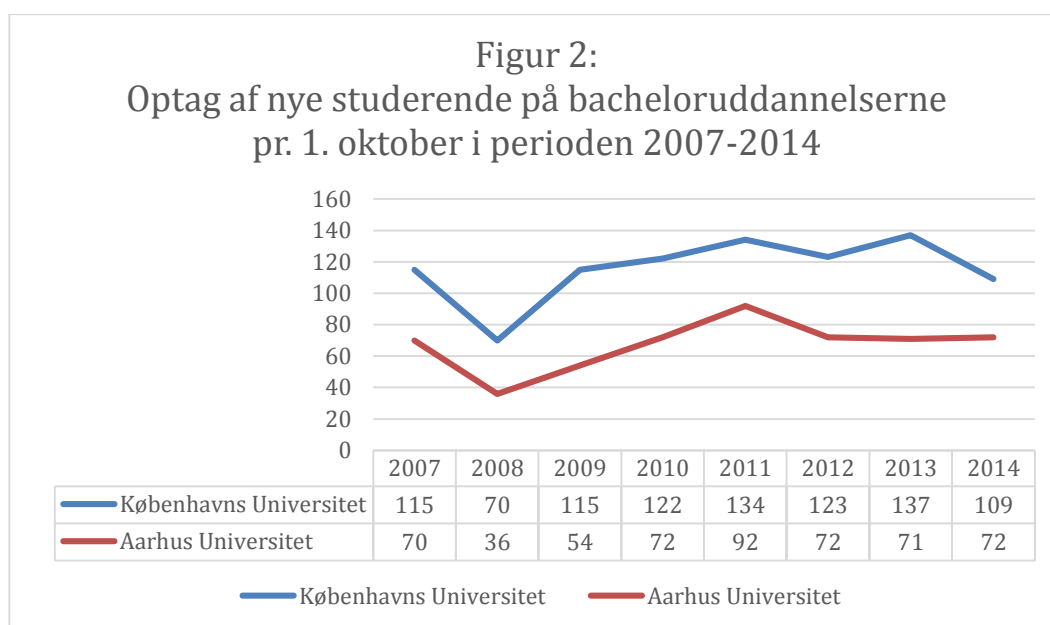
¹ Bemærk, at tallene viser optag og kandidatproduktion for de enkelte år. De enkelte årgange følges derfor ikke.

Som det vil fremgå af rapporten, er der data, det ikke har været muligt at indhente, herunder f.eks. tallene for udviklingen for de enkelte studieårgange. Ud fra de foreliggende data, som er indhentet til denne fremstilling af nøgletal, anvises, at ca. 400 (og i realiteten flere; se kapitlet "Beskæftigelse i Folkekirken", s. 13f herunder) præster forventes at gå på pension inden for de kommende 10 år. Derfor må vi konkludere, at der allerede nu er behov for at gøre en indsats for at hæve antallet af teologiske kandidater, der søger optagelse på pastoralseminarierne i Danmark.

Optag til bacheloruddannelsen i teologi

Optaget på bacheloruddannelsen ved Københavns og Aarhus Universitet viser et markant fald i perioden 2007 til 2008, derefter en stigning frem til 2011, hvorefter der sker en tilnærmelsesvis, gennemsnitlig stabilisering.

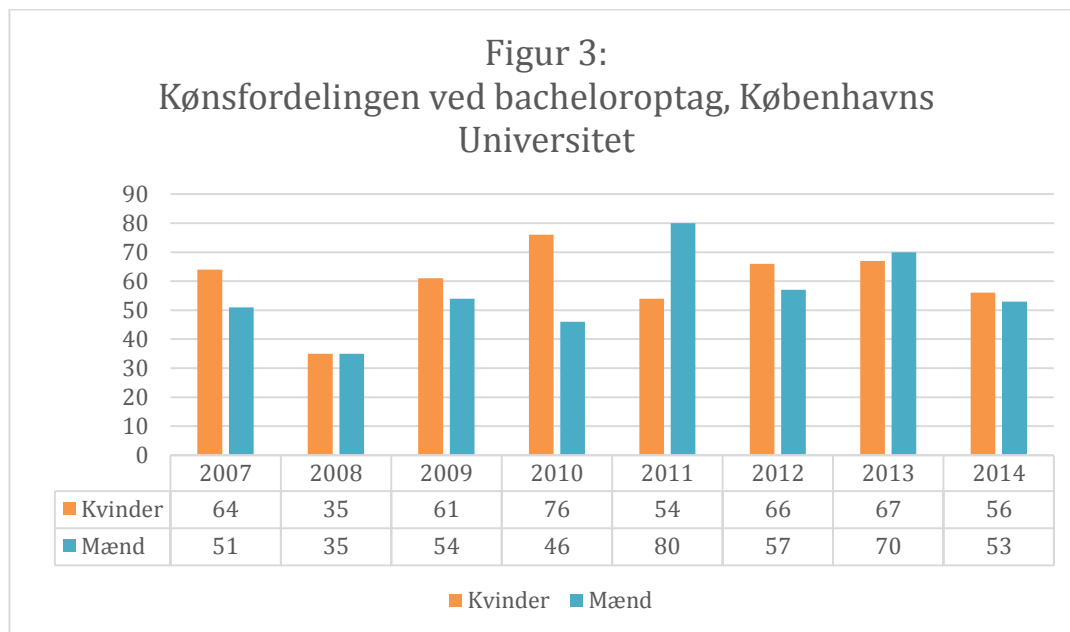

Kilde: Aarhus og Københavns universiteter

I et fremtidsperspektiv er det relevant at være opmærksom på, at der med virkning fra 2015 er indført uddannelsesdimensionering på teologi. Intentionen hermed er at regulere bachelor- og kandidatuddannelsernes optag i de kommende år. Denne dimensionering er baseret på opgørelser over dimittendledigheden.

Kønsfordelingen ved Københavns Universitet universiteter for optag på bacheloruddannelserne fremgår af figur 3.

Kilde: Københavns Universitet²

Det har ikke været muligt at lave en tilsvarende figur for Aarhus universitet, da de kønsopdelte tal ikke stemte overens med de samlede tal for begge køn, der er vist i figur 2.

Bachelorproduktion

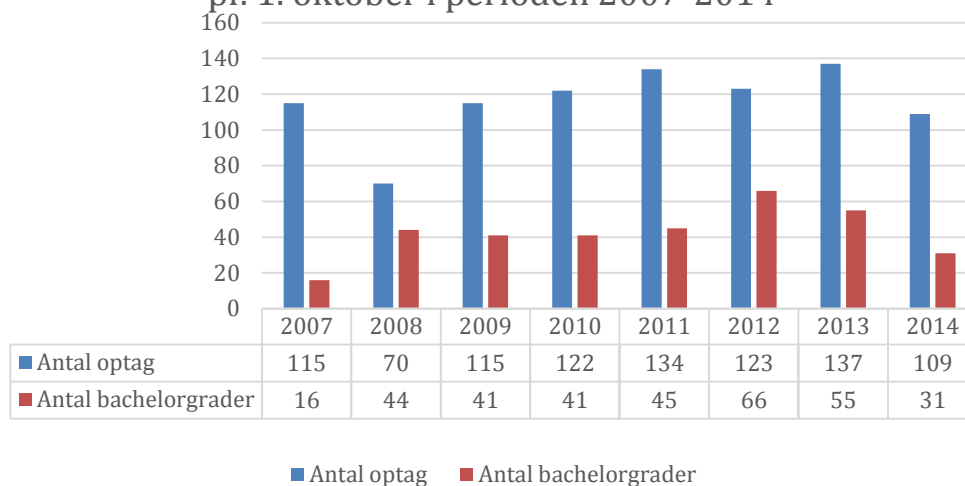
Følgende figur 4 og 5 viser antallet af erhvervede bachelorgrader fra de to teologiske universitetsuddannelser i forhold til optaget. Bemærk, at søjlerne viser optag og bachelorproduktion for de enkelte år, ikke hvor mange af en årgang, der har erhvervet sig en bachelorgrad. Bacheloruddannelserne er normeret til at vare tre år, dog således at uddannelsen forlænges med et år for studerende uden tilstrækkelige forkundskaber i græsk og latin (Græsk A og Latin A). Dette vil typisk betyde en forlængelse af studiet på et år. Hvis vi antager, at stort set alle har brug for dette ekstra år, burde det ideelt set medføre, at tallene fra f.eks. 2008 kunne sammenholdes med antal bachelorer i 2012, men erfaring viser, at disse uddannelsesnormeringer ikke altid følges af de studerende. De, der er optaget i 2008, kan således godt blive bachelorer senere end 2012. Selvom søjlerne ikke følger studieårgange, viser det samlede billede for hele perioden dog, at der sker et frafald på studiet, idet der er forskel på antallet af optagne på studiet og antallet af bachelorer. En del af dette frafald – som det dog ikke har været muligt at estimere størrelsen af – hidrører fra det, der kan betegnes som et præ-initialt frafald. Hermed menes antallet af studerende, der aldrig møder frem og gør brug af deres studieplads.

² Der knytter sig en mindre usikkerhed til tallene i perioden 2007-2010 på grund af overgangen fra Fønix til STADS.

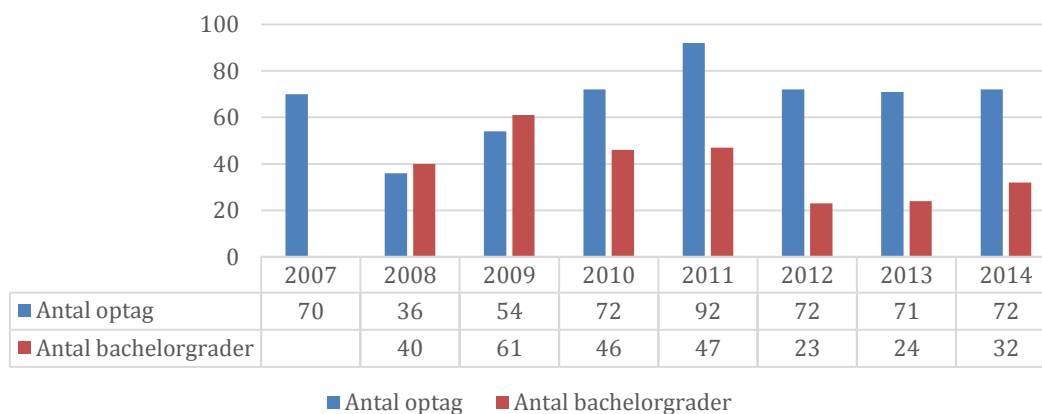

Figur 4:
Optag og bachelorproduktion, Københavns Universitet
pr. 1. oktober i perioden 2007-2014

Kilde: Københavns Universitet

Figur 5:
Optag og bachelorproduktion, Aarhus Universitet
pr. 1. oktober i perioden 2007-2014

Kilde: Aarhus Universitet

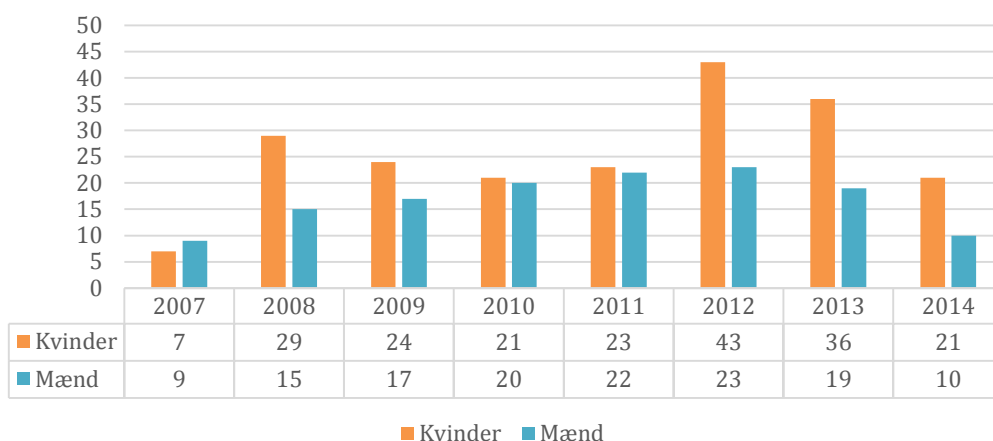
Note: Det har ikke umiddelbart været muligt at skaffe tallene for antal bachelorgrader i 2007

Kønsfordelingen blandt bachelorerne ved de to universiteter ser således ud:

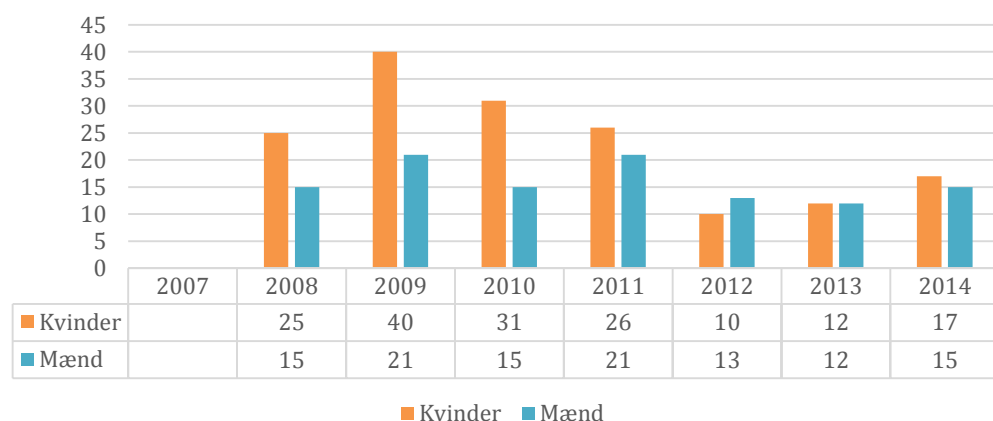

Figur 6:
Kønsfordelingen blandt teologiske bachelorer,
Københavns Universitet

Kilde: Københavns Universitet³

Figur 7:
Kønsfordelingen blandt teologiske bachelorer,
Aarhus Universitet

Kilde: Aarhus Universitet⁴

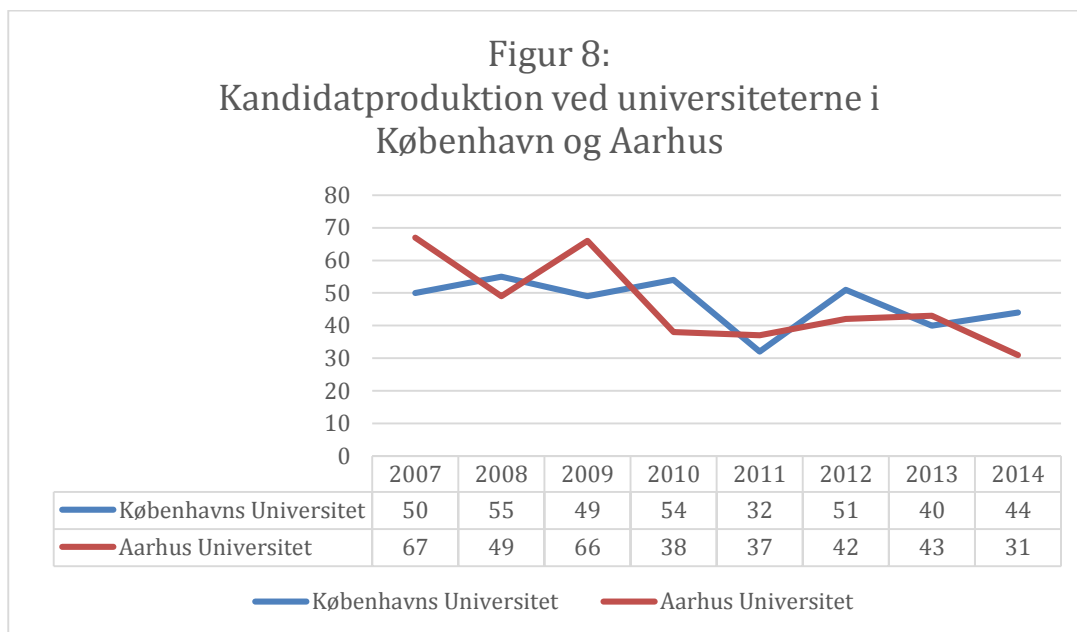
³ Tallene fra Københavns Universitet angående kønsfordelingen ved bachelorgrader og kandidatgrader er fremsendt med følgende note: "De fremsendte tal indeholder et mindre element af skøn. Der er foretaget en forholdsmæssig korrektion for konsekvensen af, at rådata er opgjort eksklusive efterindberetninger og konsekvensen af overgangen fra Fønix til STADS i 2011". Denne note gælder således tallene i figur 6 og 9.

⁴ Det har ikke umiddelbart været muligt at skaffe tallene for 2007.

Kandidatproduktion

Nedenstående figur 8 viser den samlede kandidatproduktion ved de to teologiske uddannelser i Danmark.

Kilde: Aarhus og Københavns Universiteter

Note: Når produktion af kandidater til tider ligger over antallet af producerede bachelorer, skyldes det især bachelorproduktion fra de private teologiske institutioner Menighedsfakultetet og Dansk Bibel-Institut.

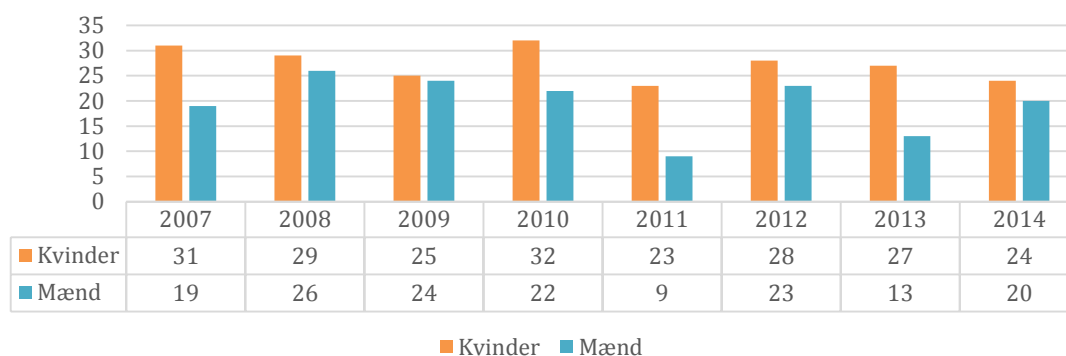
Figur 8 viser, at der ikke er stor forskel på antal af kandidater ved de to fakulteter. Det er interessant, at graferne i 2008 og 2010 krydser hinanden, hvorefter de er nogenlunde parallelle.

Ved at sammenholde kandidatproduktionen med antal optagne på bacheloruddannelserne og bachelorproduktion anes et vist frafald på teologistudiet, navnlig under bacheloruddannelsen (jf. figur 4 og 5). Tallene afspejler alene frafaldets størrelse, ikke årsagerne hertil. Det kunne være relevant at få afdækket disse mere præcist. Herunder hører dels betydningen af det præ-initiale frafald, der blev nævnt i forbindelse med figur 4 og 5, og dels en undersøgelse af, hvornår i bachelorstudiet og hvorfor frafaldet i øvrigt sker. Da en del med bestået bachelorgrad kan tænkes at fortsætte med en anden kandidatuddannelse end teologi, kan man også problematisere selve begrebet frafald i beskrivelsen af forholdet mellem bachelor- og kandidatproduktion, så længe disse nærmere forhold ikke er kortlagt. Tallene viser ikke de enkelte årganges forløb, men antal af producerede kandidater for de enkelte år.

Kønsfordelingen for Københavns Universitet ser således ud:

Figur 9:
Kønsfordelingen blandt teologiske kandidater,
Københavns Universitet

Kilde: Københavns Universitet⁵

Kønsfordelingen blandt kandidaterne fra Aarhus kan ses i følgende figur 10. Figuren viser, at der i 2014 for første gang i den angivne tidsserie blev produceret flere mandlige end kvindelige kandidater.

Figur 10:
Kønsfordelingen blandt teologiske kandidater, Aarhus
Universitet

Kilde: Aarhus Universitet

Note: Vi har ikke haft adgang til pålidelige tal fra 2009-11

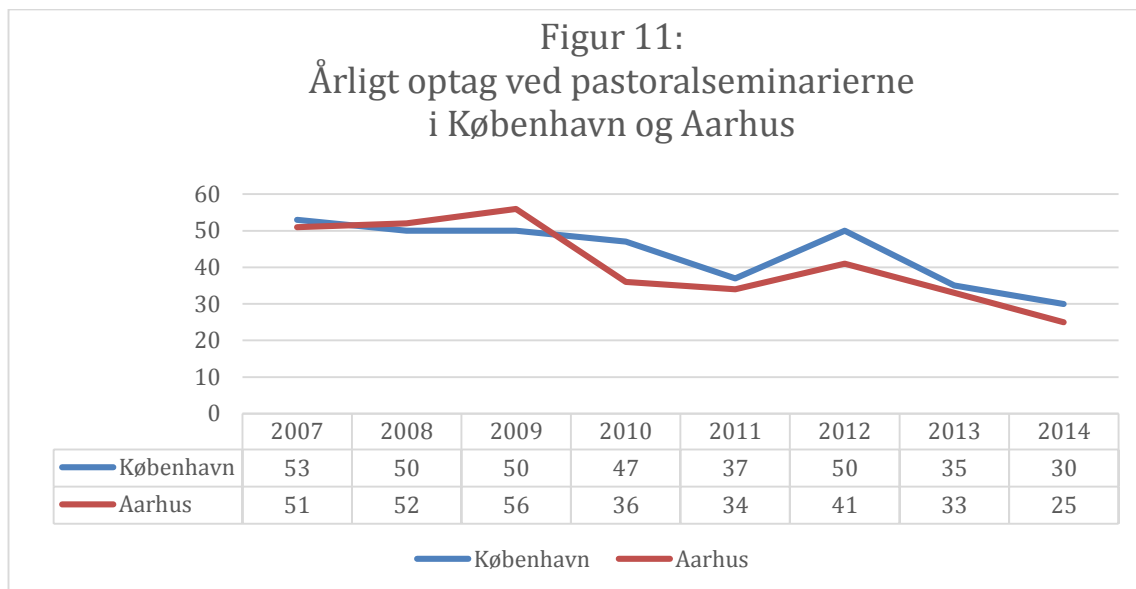
Optag på pastoralseminarierne

Optaget på pastoralseminarierne i København og Aarhus har været jævnt faldende siden 2007 med en enkelt stigning i 2012. Figur 11 viser denne udvikling, hvor det gælder for begge pastoralseminarier,

⁵ Se note 6 ovenfor.

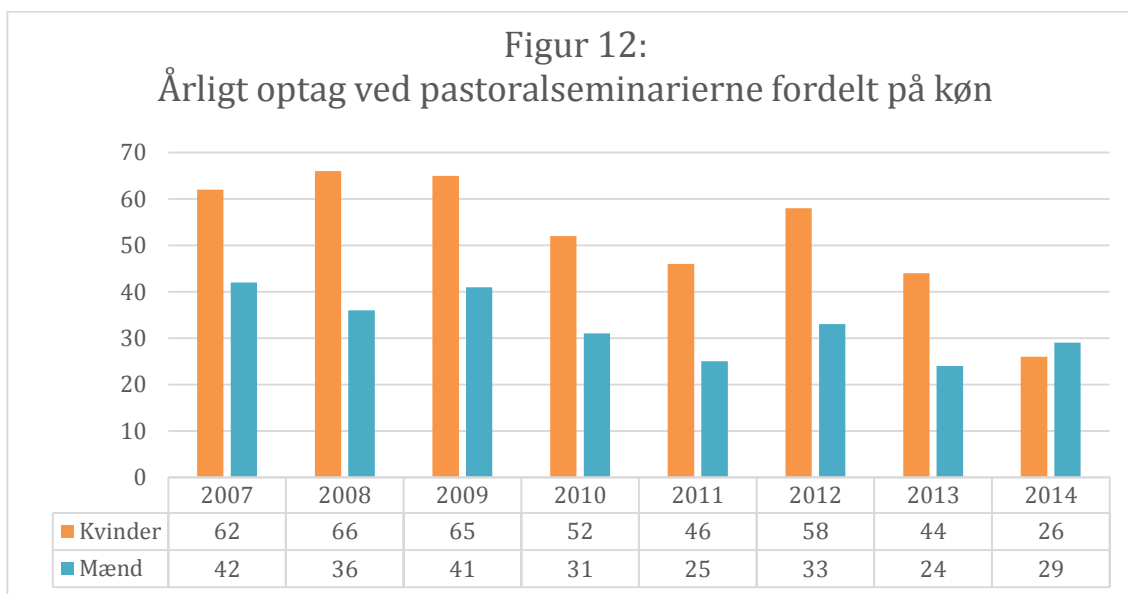
at optaget er faldet fra godt 50 i 2007 til mellem 25 og 30 for henholdsvis Aarhus og København i 2014.

Kilde: Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

I bedste fald med attestering til samtlige optagne betyder det, at antallet af kandidater med attest fra ét af landets pastoralseminarier nærmer sig en halvering på blot syv år.

Forholdet mellem mandlige og kvindelige pastoralseminariestuderende følger til en vis grad tallene for optag på og kandidatproduktion ved de teologiske fakulteter, idet der har været flere kvinder end mænd indskrevet. Det er dog interessant, at tallet for mænd ligger relativt stabilt, hvorimod tallet for kvinderne viser et fald, så der samlet set og for første gang blev optaget flere mænd end kvinder i 2014. Figur 12 viser denne udvikling:

Kilde: Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Optag på pastoralseminarierne set i forhold til kandidatproduktionen

Følgende figurer viser sammenhængen mellem kandidatproduktionen og optag på pastoralseminarierne. Figur 13 viser den samlede teologiske kandidatproduktion i Danmark sammenholdt med det samlede optag på pastoralseminarierne i samme periode. For den samlede periode gælder, at gennemsnitligt 91 % af kandidaterne optages på pastoralseminarierne. Samtidig spores en udvikling i retning af, at stadig færre søger optagelse. Sidstnævnte fremgår præcist af den beregnede optagelseskvote, der er faldet fra over 90% i periodens første del⁶ til under 85% de to seneste år.⁷ Dette kunne tyde på, at de teologiske kandidater i stigende grad søger beskæftigelse uden for folkekirken, jf. den problemstilling der blev nævnt som punkt 2 og 3 på side 1.

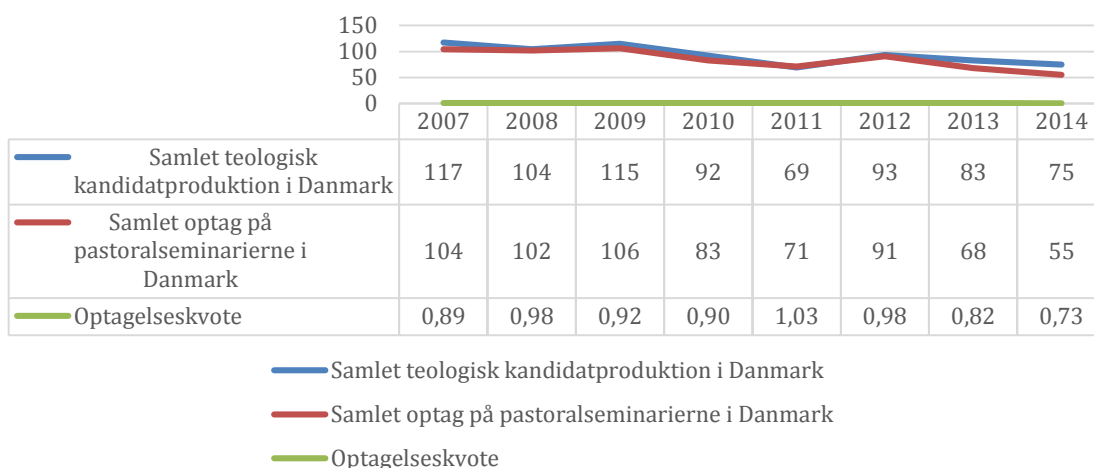
⁶ Den gennemsnitlige optagelseskvote for 2007-2009 er 0,93.

⁷ Kvoterne for de to seneste år kan direkte aflæses i figur 13 til hhv. 82% og 73%.

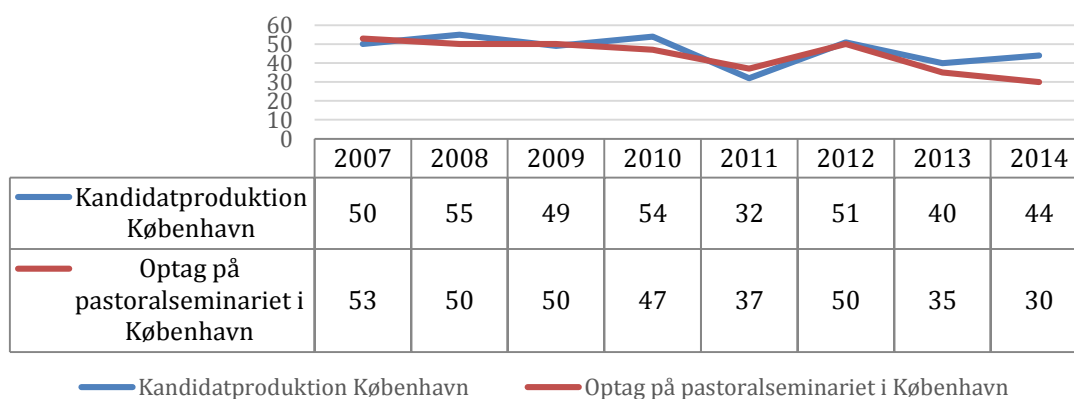
Figur 13:
Forholdet mellem kandidatproduktionen og optaget på
pastoralseminarierne i Danmark

Kilde: Københavns og Aarhus Universitet samt Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter
Note: Optagelseskvoten er lig med det samlede optag divideret med den samlede produktion

I det følgende anvises forholdet mellem kandidatproduktion på Københavns Universitet og optag på pastoralseminariet i København samt mellem kandidatproduktion på Aarhus Universitet og optag på pastoralseminariet i Aarhus.

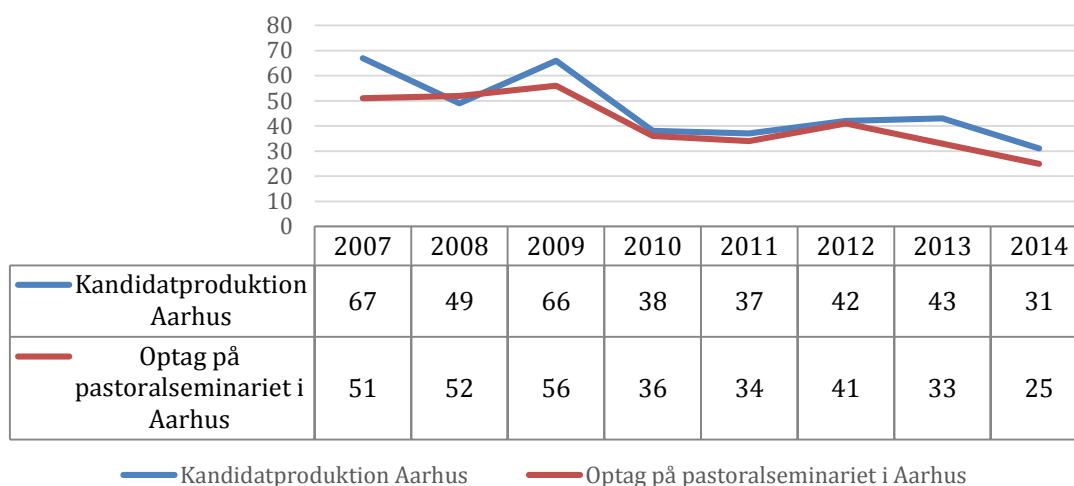
Figur 14:
Forholdet mellem kandidatproduktion og optag,
Københavns Universitet og pastoralseminariet i
København

Kilde: Københavns Universitet og Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Figur 15:
Forholdet mellem kandidatproduktion og optag,
Aarhus Universitet og pastoralseminariet i Aarhus

Kilde: Aarhus Universitet og Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter

Samlet set viser figurerne et fald i såvel kandidatproduktion som optag på pastoralseminariet. Da der er et relativt stort antal kandidater, som ikke søger optagelse på pastoralseminariet, vil det være interessant at undersøge, hvor disse teologiske kandidater får beskæftigelse. I rapporten fra TrendEduc fra 2008 anvises der, at teologiske kandidater i høj grad får beskæftigelse i Folkekirken – dog ikke nødvendigvis som præster (TrendEduc-rapporten, s. 36). Herefter finder beskæftigelsen sted i følgende kategorier ordnet efter størrelse: undervisning, sociale institutioner, forretningsservice, øvrige, fængselsvæsen og anden offentlig administration, sundhedsvæsenet og forlag/dagblade (ibid.).

Beskæftigelse i Folkekirken

Baseret på de nedenfor indhentede data må det formodes, at der inden for de næste ti år bliver omkring 400 præstestillinger ledige til besættelse. Tallene viser udelukkende antallet af præster i alderen 60-70 år. Der er således ikke taget hensyn til eventuelle særordninger, ønsker om tidlig pension eller lignende.

Disse data er indhentet fra stifterne og Den danske Præsteforening og viser, at der er 389 ansatte præster mellem 60 og 70 år, dvs. 389 præster, der er tvunget på alderspension inden for en årrække på ti år. Tallet er frembragt ved at opgøre, hvor mange præster født i perioden 1944-1954⁸ de enkelte stifter har.

Tal fremkommet via en særkørsel fra Moderniseringsstyrelsen viser, at en gennemsnitlig

⁸ Opgørelsen er foretaget i november 2014, hvilket forklarer intervalvalget i forhold til fødselsår.

pensionsalder⁹ for præster i Danmark er 65,4 år. Idet pensionsalderen generelt i samfundet stiger, kan der for overblikkets skyld regnes med en gennemsnitlig pensionsalder for præster i Danmark på 65,5 år. Vi må forvente, at der også vil være en vis andel af de 55-60 årige, der vil gå på pension, hvorfor det egentlige tal er højere. Det har ikke umiddelbart været muligt at kvalificere dette skøn, men en eventuel kommende dybdegående undersøgelse bør prioritere en klarlægning heraf.

Ud over de ovenfor nævnte stillinger er nogle stillinger udfyldt via lokal finansiering, de såkaldte "lokalt finansierede præster". Der er ca. 80 af disse stillinger fordelt over landets stifter. De lokalt finansierede præsters alder varierer – mindre end 10 er i alderen 60-70 år.

Følgende tabel viser antallet af præster i alderen 60-70 år fordelt på stifterne.

Stift	Antal præster pr. stift i alderen 60-70 år
Lolland-Falster	17
Fyens Stift	26
Aalborg	46
Viborg	31
Aarhus	72
Haderslev	30
Ribe	27
Roskilde	45
København	41
Helsingør	54
I alt	389

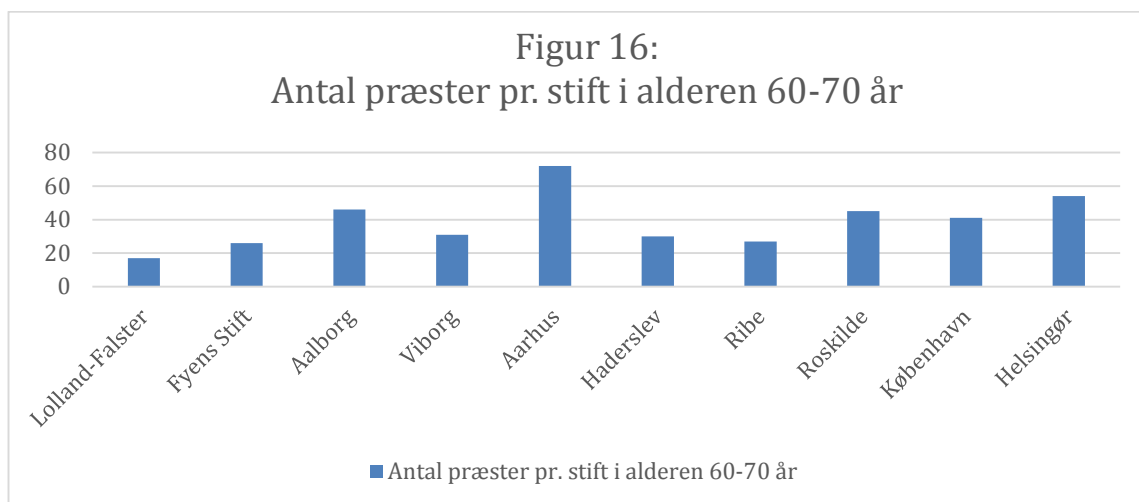
Tabel 1 - kilde: stifterne i Danmark.

Grafisk fremstillet ser situationen i de enkelte stifter således ud:

---

⁹ Der er taget udgangspunkt i PKAT315, som omfatter førtidspension, alderspension og alm. svagelighedspension, og dækker de præster, der er pensioneret de sidste 5 år.

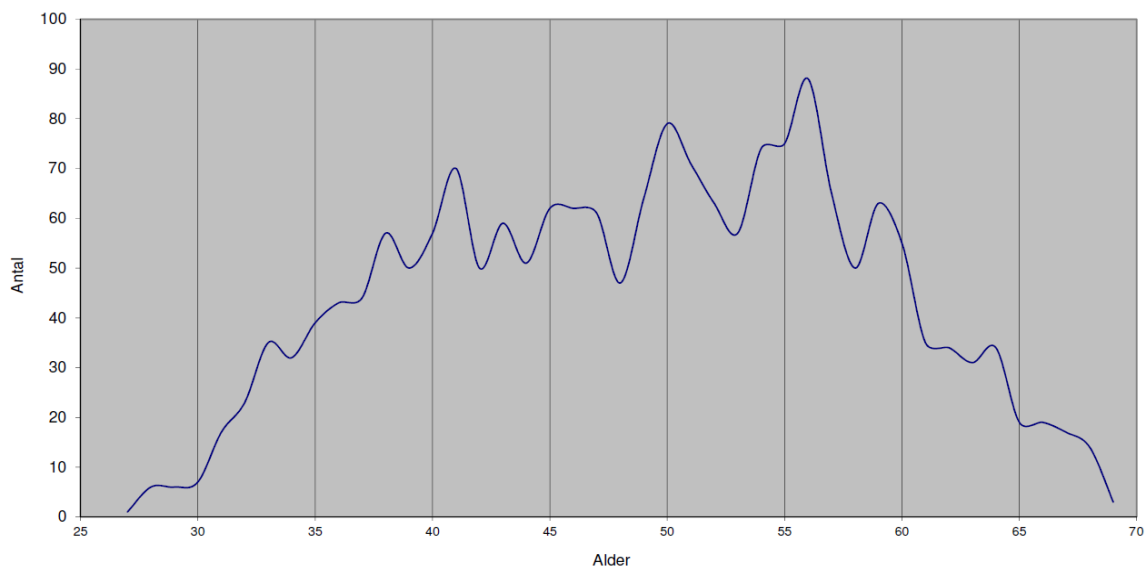
Kilde: stifterne i Danmark

19,5 % af præsterne i stifterne i Danmark er i alderen 60-70 år. Udviklingen af antallet af præster i alderen 60-70 år er blevet fulgt af flere instanser, og med data fra Den danske Præsteforening kan udviklingen anskueliggøres i følgende to grafer i henholdsvis figur 17 og 18, der viser antallet af præster fordelt på alder i henholdsvis 2003 og 2015.

Figur 17:

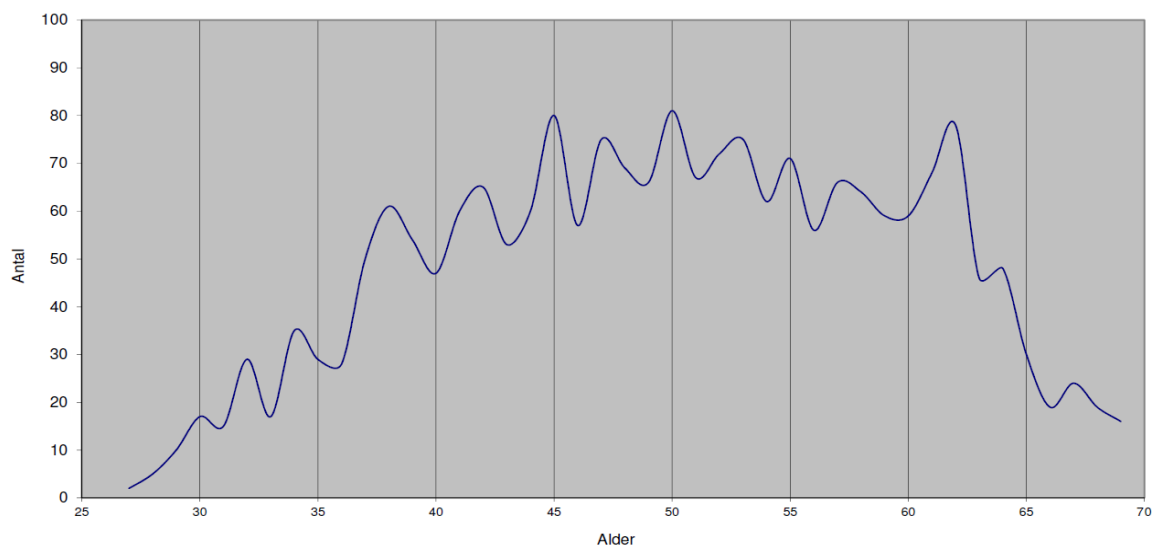
Præster fordelt på alder 2003

Kilde: Den danske Præsteforening

Figur 18:

Præster fordelt på alder primo 2015

Kilde: Den danske Præsteforening

En sammenligning af de to figurer viser, at der er flere, der nærmer sig pensionsalderen nu end tilfældet var i 2003. Dette er særligt tydeligt for aldersgruppen 60-65 år. Med disse tal må vi alt andet lige formode, at de store årgange vist ovenfor i figur 18 (ca. alder 45 til 62) sammenholdt med den gennemsnitlige pensionsalder nævnt ovenfor efterlader et væsentligt antal embeder, der skal udfyldes af nye præster inden for de kommende 10 år.

Konklusion – behovet for optag på pastoralseminarierne

Med afsæt i de fire problemstillinger fra side 1 kan vi konkludere følgende:

Ad 1: Forholdet mellem universiteternes kandidatproduktion og de kommende års behov for ansøgere til præstestillinger i folkekirken

Nøgletallene i denne rapport peger på, at et anseeligt antal præster (ca. 400) går på pension inden for de næste 10 år, idet ca. 20 % af præsterne med ansættelse i Den danske Folkekirke er mellem 60 og 70 år. Det skal i denne forbindelse nævnes, at den relativt store tilbagetrækning alt andet lige må formodes at fortsætte ud over de førstkomende 10 år, da antallet af præster i alderen 40-59 er så anseeligt (se figur 18), at antallet af præster i alderen 60-70 år fortsat vil stige.

De nøgne tal for tilbagetrækning fra præsteembedet og tilgang af nyuddannede til pastoralseminarierne balancerer tilsyneladende, da der hvert år attesteres ca. 50 studerende fra pastoralseminarierne. For en nærmere betragtning er denne konklusion imidlertid uholdbar, hvilket vil fremgå af konklusionerne under punkt 2 og 3:

Ad 2: Kandidaternes ønske om optagelse på pastoralseminarierne

Denne rapports beregning af optagelseskvoterne (jf. side 12) viser, at disse er faldet fra godt 90% i periodens første del (2007-09) til under 85% for de to seneste år, 2013 og 2014. Der er således tale om et fald på cirka 19% gennem den undersøgte periode på syv år, hvilket må siges at være ganske meget.

Ud over de delkonklusioner, der kan drages på grundlag af de fremlagte tal (ad 1 og ad 2), finder vi desuden grund til at pege på følgende perspektiver (ad 3 og ad 4):

Ad 3: De ledige præstestillingers attraktivitet for teologiske kandidater

Det under pkt. 2 nævnte fald i optagelseskvoten kan være tegn på, at en stigende del af de uddannede kandidater søger andre karriereveje end dem, som en præstestilling i folkekirken umiddelbart giver adgang til.

Dertil kommer, at de allerede ansatte sognepræster også kan tænkes at søge nye karriereveje, hvilket vil betyde, at de forlader præstegerningen, inden de går på pension. Selvom denne rapport ikke belyser dette, er der grund til at tro, at det reelle antal præster, der forlader deres embede, vil være væsentlig højere end de ca. 400, der blev nævnt under pkt. 1.

En dyberegående undersøgelse bør prioritere klarlæggelsen af det egentlige tal for tilbagetrækning, som også må tage højde for en eventuel modgående tendens i form af, at nuværende teologiske

kandidater, som sidder i andre stillinger end præsteembeder, kunne tænkes at søge embede, hvis der f.eks. opstår præstemangel, hvis embeder gøres mere attraktive el.lign.

Et andet forhold, der har betydning for det faktiske antal ansøgere til et givent præsteembede, er spørgsmålet om geografisk mobilitet eller mangel på samme blandt de teologiske kandidater som følge af f.eks. ægtefællers ansættelser og en stadig øget tendens til at søge og blive i de befolkningstætte egne af landet.

Endelig kunne en mere tilbundsående undersøgelse med fordel inddrage eksempelvis udkants- og mobilitetsproblematikker i de enkelte stifter, egnedsvurderinger af de uddannede præster, karriereskifte for allerede ansatte præster m.m.

Hvis blot nogle af de nævnte faktorer kommer til at gøre sig gældende i forhold til færdiguddannede kandidaters jobadfærd, må Danmark imødesee en mærkbar mangel på præster inden for de næste ti år og muligvis derefter – med ovenstående forbehold *in mente*.

Nøgletallene fremlagt her sandsynliggør således en diskrepans mellem behovet for præster og antallet af optagne kandidater på pastoralseminarierne. Antallet af mulige kandidater til en opslået præstestilling må i bedste fald formodes at blive minimal. Og mere realistisk må der imødeses en regulær præstemangel, navnlig i visse dele af landet. Derfor må vi alene på grundlag af data, som er fremlagt i denne rapport, konkludere, at der er behov for at gøre en indsats allerede nu for at hæve antallet af teologiske kandidater, der søger optagelse på pastoralseminarierne i Danmark og derefter søger embede i folkekirken.

Ad 4: Rammevilkårene for produktionen af teologiske kandidater

Selvom denne rapport ikke beskæftiger sig med rammevilkårene for produktion af teologiske kandidater, har vi valgt at medtage en problemstilling om disse på side 1 for at fastholde opmærksomheden på, at en drøftelse af forudsætningerne for at kunne rekruttere et tilstrækkeligt antal kvalificerede kandidater til præstestillingerne i Folkekirken i de kommende år også må berøre disse vilkår. Herunder hører, at den i 2015 indførte dimensionering af de teologiske uddannelser kan vise sig at bidrage negativt til at tilvejebringe de nævnte forudsætninger, og at fremdriftsreformen kan gøre det vanskeligt for specielt studerende, der pga. erhvervsarbejde og familieforpligtelser ikke kan studere på fuld tid og dermed ikke gennemføre studiet på den tid, der er til rådighed.

